

# Súlyos válságban a roma jogok – 33 emberi jogi szervezet adott ki közös nyilatkozatot

**Pécs, 2026. június 9:** Emberi jogi aktivisták és civil szervezetek összefogása ma arra figyelmeztetett, hogy Európa legnagyobb etnikai kisebbségét rendszerszintű támadások érik. Ez a folyamat a szélsőjobboldali eszmék térnyerésével, a jogállamiság leépítésével és azzal hozható összefüggésbe, hogy a kormányok egyre inkább rendészeti és biztonsági problémaként kezelik a kisebbségi ügyeket. A 21 európai ország 33 tagszervezetét tömörítő Roma Jogi Hálózat (Roma Rights Network) ma kijelentette, hogy a roma közösségek emberi jogi helyzete kritikus szakaszba lépett. A közös nyilatkozatot a szervezet párizsi éves Találkozóját követően adták ki, ahol a tagok egy rohamosan romló európai helyzetképet vázoltak fel. Ezt a visszalépést a radikális jobboldali kormányzás előretörése, a demokrácia gyengülése és az etnikai kisebbségeket védő garanciák módszeres felszámolása jellemzi.

Az emberi jogi szakértők hangsúlyozzák: a romák megbélyegzése ma már nem a rossz politikai döntések vagy a nemtörődomség számlájára írható, hanem egy tudatos politikai program része. Ennek következtében a hatóságok rendkívül rövid idő alatt kezdték el közbiztonsági kockázatként kezelni a roma közösségeket. Magyarországon szemet hunynak a romaellenes politikai demonstrációk és a Betyársereg-jellegű, önbíráskodó csoportok működése felett. Görögországban heti rendszerességgel tartanak tömeges, származás alapú hatósági igazoltatásokat és fegyveres rendőrségi razzikiákat. Olaszországban olyan szigorú törvényeket fogadtak el, amelyek gyakorlatilag bűnbakká teszik a roma édesanyákat. Szlovéniában pedig a jogszabályok egész közösségek tömeges megfigyelését és rendőri lerohanását teszik lehetővé.

Szerte a kontinensen a roma emberekre egyre inkább nem jogaikkal élő állampolgárokként, hanem belső biztonsági fenyegetésként tekintenek. Ezt tovább nehezíti, hogy a kormányok összehangoltan igyekeznek ellehetetleníteni a civil szervezeteket, és szándékosan vonják el a pénzt a rasszizmus ellen küzdő mozgalmaktól, miközben a szociális kiadások helyett a védelmi és katonai költségeket helyezik előtérbe.

Ezzel párhuzamosan az állami kötelezettségvállalások helyét átvette egy olyan szemlélet, amely a jogokat tévesen a „kötelességek teljesítéséhez” köti, ami az alapvető emberi jogok eszméjét ássa alá. A jogok és a kötelességek ugyanis nem feltételei egymásnak: minden embert megilletnek az alapvető jogok, függetlenül attól, hogy képes-e a többségi társadalomba beilleszkedni, vagy teljesíteni az állam által elvárt feladatokat. Ugyanígy, a törvények betartása is minden állampolgárt terhel, a jogaitól függetlenül. A két fogalom tudatos összemosásával a politikusok a felelősségre vonás retorikáját használják ürügyként arra, hogy eltörölhessék a romák védelmére hozott jogszabályokat és megvonhassák a nekik szánt támogatásokat.

Ezt tetézi, hogy a célzott kisebbségvédelmi programokat beolvasztják az általános intézkedésekbe – vagyis a konkrét védelmet felhígítják általános társadalmi célokká –, ami miatt a romák sajátos problémái teljesen láthatatlanná válnak a döntéshozók számára. Mivel a következő, 2028–2034-es uniós költségvetési tervezés azzal fenyeget, hogy megszünteti a roma egyenlőséget szolgáló, külön kezelt pénzügyi alapokat, az EU azt kockáztatja, hogy a legkiszolgáltatottabb polgárait a nacionalista kormányok kénye-kedvére hagyja.

*„A szemünk előtt számolják fel tudatosan azokat a védelmi mechanizmusokat, amelyek egykor a legkiszolgáltatottabbakat óvták” – nyilatkozta Đorđe Jovanović, a Roma Jogi Hálózatot koordináló Európai Roma Jogok Központjának (ERRC) elnöke. „Az az elterjedt narratíva, miszerint a romáknak az »integráción« keresztül kell »kiérdemelniük a jogaikat«, hamis, és csupán a kirekesztésük igazolására szolgál. Közösségeink biztonsági kockázatként való kezelése és jogvédőink pénzügyi ellehetetlenítése nem véletlen politikai tévedés, hanem a kirekesztést választó kormányok tudatos, stratégiai döntése. Nem fogadunk el egy olyan Európát, ahol az állampolgári jogok az etnikai hovatartozástól függenek. Mi az emberi jogok egyetemességéért küzdünk, és a politikai ártól függetlenül továbbra is elszámoltatjuk ezeket a kormányokat.”*

A Roma Jogi Hálózat felszólítja az EU intézményeit, a tagállamokat és a nemzetközi adományozókat, hogy:

- Vessenek véget a rendőri és hatósági megbélyegzésnek: Vonják vissza a roma közösségeket kriminalizáló jogszabályokat, és fejezzék be a civil lakossággal szembeni, aránytalanul durva rendőri és katonai módszerek alkalmazását.
- Védjék meg a civil társadalmat: Biztosítsanak kiszámítható és tartós anyagi támogatást a rasszizmus ellen küzdő aktivistáknak, és garantálják az emberi jogi jogvédők biztonságos működési feltételeit.
- Kényszerítsék ki a számonkérhetőséget: Vizsgálják ki és büntessék a gyűlölet-bűncselekményeket, valamint az államilag támogatott megkülönböztetést, beleértve a büntetlenül működő szélsőséges csoportok akcióit is.
- Tartsák meg a célzott támogatásokat: A 2030 utáni uniós költségvetésben is maradjanak meg a kifejezetten roma egyenlőséget szolgáló célok és az elkülönített források. Utasítsák el a jogok felhígítását általános „társadalmi felzárkóztatási” programokká.

A roma jogok elleni támadás csupán az előszele annak, hogy idővel mindenki más jogait is leépítsék. A Roma Jogi Hálózat egységesen és elszántan kiáll az egyetemes emberi jogok és a jogállamiság védelme mellett.

*A Roma Jogi Hálózatot az Európai Roma Jogok Központja indította útjára 2022-ben. Olyan roma és nem roma aktivistákat tömörít, akik elkötelezetten védik a romák, valamint a cigányellenesség miatt célba vett egyéb csoportok emberi jogait Európa-szerte. A hálózat jelenleg 21 országban 33 tagszervezettel működik.*

*Az éves közgyűlést Párizsban tartották 2026. május 26. és 28. között.*